

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien ja asetuksen muuttamiseksi pankkien kriisinratkaisu- ja talletussuojasääntelyn kehittämisestä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien ja asetuksen muuttamiseksi pankkien kriisinratkaisu- ja talletussuojasääntelyn kehittämisestä (U 21/2023 vp): Talousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 10/2025 vp — U 21/2023 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Nina Santaharju, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Matti Sillanmäki, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Joanna Tikkanen, valtioneuvoston kanslia
- ekonomisti Johannes Typpö, Suomen Pankki
- pääekonomisti Hanna Westman, Rahoitusvakausvirasto
- Suomen yhteiskuntasuhdejohtaja Riina Salpakari, Nordea
- johtava lakimies Olli Salmi, Finanssiala ry

Viitetiedot

Talousvaliokunta on antanut asiassa U 21/2023 vp aiemmin lausunnot TaVL 10/2023 vp ja TaVL 17/2024 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan parlamentin väliset trilogineuvottelut käynnistyivät joulukuussa 2024 komission 18.4.2023 antamasta pankkien kriisinratkaisu- ja talletussuojasääntelyn kehittämistä koskevan lainsäädäntöehdotuspaketin jäljellä olevista kolmesta säädöksestä

Valiokunnan lausunto TaVL 26/2025 vp

(elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi, COM(2023) 227 final; EU:n kriisinratkaisuasetus, COM(2023) 226 final ja talletussuojadirektiivi, COM(2023) 228 final).

Neuvoston puheenjohtajan Puolan kaudella trilogineuvottelut ovat edenneet varsin ripeästi ja se pyrkii saavuttamaan sovun vielä kautensa aikana, kesäkuun loppuun mennessä. Seuraavat trilogineuvottelut pidetään 5.6. ja 25.6.2025.

Valtioneuvosto täydentää tällä jatkokirjelmällä valtioneuvoston kirjelmässä U 21/2023 vp ja jatkokirjelmässä UJ 12/2024 vp muodostettua valtioneuvoston kantaa erityisesti liittyen kriisinratkaisusääntelyyn tehtävien muutosten yhteensopivuudesta vakaumaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä annetun kansainvälisen sopimuksen kanssa. Jatkokirjelmässä selvitetään myös neuvotteluprosessin etenemistä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston jatkokirjelmässä UJ 12/2024 vp todetaan muun muassa seuraavasti:

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota vakaumaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä annetussa kansainvälisessä sopimuksessa sovittuun kriisinratkaisulainsäädäntökehityksen pysyviin elementteihin. Valtioneuvosto katsoo, että kriisinratkaisusääntelyn muutosten tulisi olla yhteensopivia kansainvälisessä sopimuksessa sovittujen kriisinratkaisulainsäädäntökehityksen pysyvien elementtien kanssa. Asiaan muodostetaan kanta, kun lainsäädäntömuutosten kokonaisuus neuvoston ja Euroopan parlamentin välisten neuvottelujen perusteella on tiedossa.

Valtioneuvosto täydentää kirjelmissä U 21/2023 vp ja UJ 12/2024 vp muodostettuja kantoja ehdotukseen seuraavasti:

Osana viimevaiheen neuvotteluja ja kokonaisarviota valtioneuvosto katsoo, että kriisinratkaisusääntelyyn esitettävät muutokset olisivat lähtökohtaisesti yhteensopivia vakaumaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä annetun kansainvälisen sopimuksen kanssa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja lähtökohdat

Komissio antoi 18.4.2023 ehdotuksen pankkien kriisinratkaisu- ja talletussuojasääntelyn kehittämiseksi. Ehdotus koostuu neljästä säädösehdotuksesta, joissa ehdotetaan muutoksia EU:n elvytys- ja kriisinratkaisudirektiiviin, EU:n kriisinratkaisuasetukseen, EU:n talletussuojadirektiiviin sekä niin sanottua Daisy Chains -vähennysjärjestelmää koskevaan sääntelyyn. Daisy Chains -vähennysjärjestelmää koskeva säädös hyväksyttiin 11.4.2024. Muilta osin ehdotus on edennyt trilogineuvotteluihin, ja neuvoston puheenjohtajamaa Puola pyrkii saavuttamaan sovun lainsäädäntöpaketista oman kautensa aikana eli kesäkuun 2025 loppuun mennessä.

Valiokunnan lausunto TaVL 26/2025 vp

Valtioneuvosto täydentää nyt käsiteltävänä olevalla U-jatkokirjeellä valtioneuvoston kirjelmässä U 21/2025 vp ja U-jatkokirjeessä UJ 12/2024 vp esitettyä valtioneuvoston kantaa erityisesti siltä osin kuin on kyse kriisinratkaisusääntelyyn tehtävien muutosten ja yhteistä kriisinratkaisurahastoa koskevan sopimuksen (sopimus vakaumaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä, SRF-sopimus) mukaisten pysyvien elementtien yhteensopivuudesta. Tämän lisäksi U-jatkokirjeessä selvitetään neuvotteluprosessin etenemistä.

Talousvaliokunta on ottanut yksityiskohtaisesti kantaa ehdotukseen 22.9.2023 päivätyssä lausunnossaan TaVL 10/2023 vp — U 21/2023 vp sekä 11.6.2024 päivätyssä lausunnossaan TaVL 17/2024 vp — UJ 12/2024 vp. Valiokunta viittaa aiemmissa lausunnoissaan esitettyihin näkemyksiin, jotka ovat edelleen ajankohtaisia ja perusteltuja, ja toteaa nyt käsiteltävänä olevan U-jatkokirjeen osalta seuraavasti:

Ehdotuksen yhdenmukaisuus EU:n yhteistä kriisinratkaisurahastoa koskevan sopimuksen kanssa

EU:n yhteinen kriisinratkaisurahasto perustuu EU:n kriisinratkaisuasetus (EU N:o 806/2014), ja sitä kartutetaan jäsenmaiden keräämillä vakaumaksuilla. Vakaumaksujen siirto euroalueeseen kuuluvilta jäsenvaltioilta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon perustuu puolestaan yhteistä kriisinratkaisurahastoa koskevaan sopimukseen.

Yhteisessä kriisinratkaisurahastoa koskevassa sopimuksessa määrätään tietyistä kriisinratkaisun lainsäädäntökehyksen pysyvistä elementeistä, joita ei tulisi muuttaa tai joiden muutosten tulisi johtaa samaan tai yhtä velvoittavaan lopputulokseen kuin voimassa olevassa EU:n kriisinratkaisuasetuksessa. Keskeinen sopimuksessa tarkoitettu pysyvä elementti on kriisinratkaisurahaston käyttämisen edellytyksenä oleva, kaatuneen pankin omistajia ja velkojia koskeva velvoite kattaa tai uudelleenpääomittaa pankkia kahdeksalla prosentilla pankin taseen kokonaismäärästä.

Talousvaliokunta on lausunnossaan TaVL 17/2024 vp — UJ 12/2024 vp todennut valtioneuvoston kannan mukaisesti, että käsiteltävänä olevan ehdotuksen tulee vastata SRF-sopimuksen vaatimuksia. Valiokunta on myös pitänyt asianmukaisena valtioneuvoston aiempaa linjausta, jonka mukaan ehdotuksen yhdenmukaisuuteen SRF-sopimuksen kanssa otetaan erikseen kantaa, kun toteutettavien lainsäädäntömuutosten kokonaisuus neuvoston ja Euroopan parlamentin välisten trilogineuvottelujen tuloksena on tarkemmin tiedossa.

Tämän linjauksen mukaisesti U-jatkokirjeessä arvioidaan ehdotuksen yhdenmukaisuutta EU:n kriisinratkaisurahastoa koskevan sopimuksen kanssa tämänhetkisen neuvottelutilanteen ja käytettävissä olevien tietojen pohjalta. Erityisesti on arvioitava, johtaako tilanne, jossa osa kahdeksan prosentin tappionkattamisosuudesta katetaan kansallisesta talletussuojarahastosta, samaan tai yhtä velvoittavaan lopputulokseen kuin mitä voimassa olevassa EU:n kriisinratkaisuasetuksessa edellytetään. Osana viimevaiheen neuvotteluja ja kokonaisarviota valtioneuvosto katsoo, että kriisinratkaisusääntelyyn ehdotetut muutokset ovat lähtökohtaisesti yhteensopivia yhteistä kriisinratkaisurahastoa koskevan sopimuksen kanssa.

Myös muutamassa talousvaliokunnan saamassa asiantuntijalausunnossa on arvioitu ehdotuksen ja yhteistä kriisinratkaisurahastoa koskevan sopimuksen yhdenmukaisuutta. Osassa niistä päädy-

Valiokunnan lausunto TaVL 26/2025 vp

tään valtioneuvoston kannan mukaiseen johtopäätökseen. Toisaalta yhdessä asiantuntijalausunnossa asiaan suhtaudutaan epäilevämmiin ja todetaan, että vähäisiinkin muutoksiin tulee suhtautua erittäin kriittisesti.

Talousvaliokunta toteaa, että arviointi on edelleen haastavaa, koska neuvottelut ovat kesken ja mahdolliset ehdotuksen yksittäisiä elementtejä koskevat muutokset voivat vaikuttaa siihen, miten kokonaisuutta on arvioitava yhteistä kriisinratkaisurahastoa koskevan sopimuksen näkökulmasta. Saamansa selvityksen ja käytettävissä olevien tietojen perusteella valiokunta pitää perusteltuna valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan osana viimevaiheen neuvotteluja ja kokonaisarviota kriisinratkaisusääntelyyn esitettävät muutokset ovat lähtökohtaisesti yhteensopivia yhteistä kriisinratkaisurahastoa koskevan sopimuksen kanssa.

Lopuksi

Talousvaliokunta toteaa, että ehdotus pankkien kriisinratkaisu- ja talletussuojasääntelyn kehittämiseksi koostuu useista elementeistä, joiden kokonaisuus ja keskinäiset painotukset ratkaisevat, millaisiksi sääntelyn vaikutukset lopulta muodostuvat.

Talousvaliokunta korostaa aiempien lausuntojensa tavoin sijoittajavastuun toteutumisen ja uskotavan talletussuojan keskeistä merkitystä kriisinratkaisusääntelyn perustana. Valiokunta on erityisesti painottanut yksittäisten tallettajien, erityisesti yksityishenkilöiden ja pienyritysten, talletussuojan etusijan ennallaan säilyttämisen välttämättömyyttä. Lisäksi valiokunta on todennut, että muutosten ei myöskään tule johtaa tilanteeseen, jossa käytännössä toimiakseen ja rahoituksen riittävyyden kannalta talletussuoja edellyttäisi yhteisvastuullista talletussuojajärjestelmää. Jos kriisinratkaisukustannuksia lasketaan mukaan, niiden tulisi olla suoraan kriisinratkaisuun liittyviä ja hyvin rajattuja todellisuuteen pohjautuvia kustannuksia.

Valiokunta myös korostaa tiukan valtiontukipolitiikan merkitystä sekä sen varmistamista, että EU:n pankkitukisääntely sekä pankkien kriisinratkaisua ja talletussuojaa koskeva sääntely muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi jatkaa aktiivista vaikuttamistyötä trilogineuvottelujen loppuun saakka, vaikka yksittäisen jäsenmaan mahdollisuudet vaikuttaa neuvottelujen lopputulokseen ovatkin käsittelyn tässä vaiheessa hyvin rajalliset.

Valiokunta viittaa vielä saamaansa asiantuntijalausuntoon ja toteaa, että ehdotetut muutokset tehostavat yksittäisen pankin kriisitilanteen käsittelyä, mutta ne eivät anna työkaluja systemaattisen riskin hallintaan. Rahoitusmarkkinoilla kriisit rajoittuvat harvoin vain yhteen pankkiin, joten EU:ssa tulisi olla keinoja myös yksittäisten pankkien kriisejä laajempien riskien hallitsemiseksi.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto TaVL 26/2025 vp

Helsingissä 13.6.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok

jäsen Noora Fagerström kok

jäsen Lotta Hamari sd

jäsen Antti Kangas ps

jäsen Miapetra Kumpula-Natri sd

jäsen Timo Mehtälä kesk

jäsen Matias Mäkynen sd

jäsen Mikko Ollikainen r

jäsen Merja Rasinkangas ps

jäsen Heikki Vestman kok

jäsen Juha Viitala sd

jäsen Sinuhe Wallinheimo kok

jäsen Johannes Yrttiaho vas

varajäsen Minna Reijonen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen